

Autonomni ženski centar

Press konferencija:

«AUSTRIJSKI MODEL INTERVENCIJE U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI»

Beograd, 28.6.2007.

Silvija Taler,

sudija i savetnica u Ministarstvu pravde Austrije, u Direktoratu za krivično zakonodavstvo

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (“Gewaltschutzgesetz”)

Austrijski parlament je 1996. godine usvojio Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (“Gewaltschutzgesetz”). Ovaj zakon, koji je stupio na snagu 1. maja 1997. godine, odražava jednu novu orijentaciju, ili pre pomeranje standarda, koji su izgrađeni na tri elementa:

- Odgovornost države za nasilje u porodici;
- Ambiciozan cilj da se prekinu nasilni odnosi; i
- Jasan normativni pristup koji nasilje u porodici shvata ozbiljno.

Nova zaokružena praksa (tzv. orahova ljuska):

Novi zakon iz 1996/97 obezbeđuje određene institucionalne odgovore za slučajeve nasilja u porodici:

- Policija ima ovlašćenje da uđe u porodični dom; oni mogu da vide da je muž pretukao ženu.
- Policija traži od nasilnika da odmah napusti i drži se dalje od mesta gde žrtva živi (a to je obično i dom nasilnika). (Žrtva je svesna činjenice da je nalog policije učinjen po službenoj dužnosti, a ne zato što je to želja žrtve).
- Ovaj nalog policije ostaje na snazi deset dana. Policija redovno kontroliše da li se nalog poštuje.
- Posle početne intervencije, policija dalje, u roku od 24 sata, izveštava nevladine organizacije specijalizovane za podršku žrtvama (Interventni centri, a u Nemačkoj “Interventionsstelle”) koje kontaktiraju žrtvu nasilja da bi joj ponudile podršku i savete.

- U toku ovih 10 dana koji su pokriveni nalogom policije, žrtva može da traži od Porodičnog suda da izda meru zaštite. U tom slučaju policijski izveštaj se šalje sudu, a nalog policije ostaje na snazi dodatnih deset dana, sa ciljem da zaštiti žrtvu dok sud ne donese odluku.
- U toku ovog perioda sudska odluka zamenjuje nalog policije produžavajući trajanje mere na još tri meseca. Policija ima ovlašćenje da sprovodi sudska odluku ali samo u slučaju kada to zahteva žrtva. Sudska odluka može da uključi i one mere koje nisu bile uključene nalogom policije npr. zabrana nasilniku da pristupi radnom mestu žrtve ili školi deteta.

Do sada je izdato više od 5.000 policijskih naloga godišnje (Austrija ima 8.1 miliona stanovnika). Približno je svaki treći nalog policije praćen sudska odlukom.

Jedan važan kriterijum za ocenu Austrijskog modela je njegova spremnost da izađe u susret pravima žrtve nasilja. Sa tim u vezi naročito izdvajam:

Pravo žrtve na sigurnost

Žrtva, pre svega, ima pravo na adekvatne mere zaštite, preduzete od policije i drugih državnih institucija, za slučaj (budućeg) nasilja. Ovo pravo joj pripada po Članovima 1, 2, 3 i 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EHRC). Verujem da Austrijski zakon uzima za ozbiljno ovo pravo žrtve porodičnog nasilja. Ovo stoga, što se uzima u obzir priroda odnosa kod nasilja u porodici. Zbog toga insitucionalizovani odgovor na nasilje ima za cilj prestanak nasilnog odnosa. Policijska intervencija je prvi korak ka ovom cilju.

Pravo žrtve na pravdu

Pravo žrtve na pravdu je, pre svega, propisano Članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Imenovanjem nasilja kao „nasilja”, imenovanjem žrtve kao „žrtve nasilja”, činjenjem nasilnika (a ne žrtve) odgovornim za nasilje, pravda je zadovoljena prema oboje - i prema žrtvi i prema nasilniku. Pored toga, žrtvi se daje adekvatan status za vreme policijske intervencije i kasnije u sudska procesima pred Porodičnim i Krivičnim sudovima. Sve ovo zajedno omogućava zadovoljenje pravde za žrtvu i oslobađanje od osećaja stida i krivice.

Pravo žrtve na posebno brižan tretman

Naučili smo, i još uvek učimo, da su akcije policije i pravosuđa od značaja za žrtvu, naročito za traumatizovanu žrtvu. Više od svega, žrtva treba da bude pošteđena prekomernih zahteva u toku istrage, o čemu se prekomernost meri u skladu sa zdravljem i mentalnim stanjem žrtve.

Austrijski model ukazuje na položaj žrtve, naročito naglašavajući da nije ona odgovorna za intervenciju policije za vreme početnog perioda od deset dana. Pozivajući se na autonomiju žrtve, pod okolnostima gde postoje trajne pretnje od nasilnika i trajna identifikacija žrtve sa nasilnikom, značilo bi preveliko traženje od žrtve.